РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 27-го жовтня 1917. Ч. 127. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, October 27, 1917. No. 127.

БОНДІВ ПОЗ. СВОБОДИ ЗАКУПЛЕНО ЗА $3.500,000.000.

Наступ Німців і Австрійців проти Італії над рікою Ізонцо -- 10.000 полонених.

Большевики ухвалили утворити своє власне правительство.

„ВІЙНА ДОПЕРВА ТЕПЕР РОЗПОЧАЛА СЯ" ЗАЯВИВ ЛОРД НОРТКЛІФ.

Вісти з XIV. Головної Конвенції

Українського Народного Союза в Гарісбург, Па.

Властиві конвенційні наради розпочали ся в понеділок о год. 1-шій пополудни.

Засідане отворив гол. предсідатель У. Н. Союза, Дмитро Капітула довшою промовою, а відтак покликав президію, а іменно на предсідателя **п. Константина Кирчова, на містопредсідателів о. В. Балога і п. І. Париляка.** З причини однак опозиції зі сторони значної части телеґатів предсідатель покликав на місце о. В. Балога **п. І. Лазорчика.** На секретарів конвенції зістали покликані **пп. Теод. Яворський і Ст. Калакука.**

Решту пополудневих нарад **займив вибір комісій,** а іменно **комісії виборчої і комісії** просьб і скарг.

Другий день нарад (вівторок) зійшов на здаваню, **звітів головними** урядниками У. Н. Союза.

Третого дня нарад (в середу) розпочала ся дискусія над звітами головних урядників. Дискусія тривала через цілий день, дискусії в середу не покінчено і перенесено на четвер.

Четвертого дня нарад (в четвер) ведено дискусію над звітами головних урядників дальше. Але о год. 10.30 рано перервано дискусію над звітами, відкладаючи її на пізнійше, і приступлено до читаня поправок статута. Читане статута відбувало ся до год. 6.30 вечером, почім читане статута перервано і приступлено до вибору кандидатів на нових головних урядників У. Н. Союза. Роздано бальоти, відголосовано і віддано виборчій комісії до обчисленя голосів. Засідане закінчено о год. 8.30 вечером.

Конвенція загалом дуже оживлена. Богато бесід, різких перепалок і дискусій. А передівсім сих останних є доволі не лише на нарадах, але й на вечірних дебатах. Наради відбувають ся від год. 8-ої рано з одногодинною перервою на обід до 8-ої год. вечером.

В пятницю до год. 10-тої рано виборча комісія не оголосила була ще висліду з переведеного вибору кандидатів на головних урядників.

Загалом щодо вибору нових урядників то можна замітити три головні „партії": **Перша,** яка держить з давними урядниками; **друга,** середна; **трета** опозиційна, так звана „федераційна".

Жадна партія не є зорґанізована і тому голосоване відбуваєть ся більше під впливом хвилї або переконаня. Перші дві партії є меньше-більше однаково сильні. Трета без значіня і впливу.

Перша партія ставить на гол. предсідателя Константина Кирчова. Друга партія не рішена щодо предсідателя, часть за п. К. Кирчовим, часть за п. Ст. Миляновича, а решта на инших, трета — за п. Ст. Миляновичом.

П. Дмитро Капітула зложив заяву, що на уряд гол. предсідателя не кандидує. Піднесено його кандидатуру на члена контрольної комісії.

З давних головних урядників мають найпевнійший вигляд на поновний вибір пп. Семен Ядловський і Андрій Савка.

На уряд гол. касієра є найповажнійшим кандидатом дотеперішний касієр п. Алексій Шаршонь і бувший контрольор. п. Вас. Левчик.

На уряд головного секретаря рек. кандидують пп. Мих. Угорчак, Юл. Павчак і Ів. Каштанюк.

На уряд відвічального редактора кандидують пп. Осип Стеткевич і Володимир Лотоцький.

З важнійших дотепер переведених ухвал є **знесене Просьвітної Комісії.** Веденє просьвітної роботи поручено головному урядови, який має її вести після спромоги фондів.

Уряд головного опікуна дітий відділено від уряду головного предсідателя.

Підвисшено платнї для деяких головних урядників: головному редакторови на $165; управителеви друкарні на $130; обом секретарам на $110. Дієту для головних урядників знизено на $2.50 денно.

З гол. конвенції вислано привітні телеґрами: до президента Вілсона і до Українського Правительства в Києві.

Конвенційні наради будуть покінчені правдоподібно в суботу вечером.

Бондів другої позички свободи розкуплено вже на 3.500 міл.

ВЧЕРА В ПОЛУДНЕ ВИСОТА ПРОДАНИХ БОНДІВ ДРУГОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ ПЕРЕЙШЛА СУМУ 3.500,000.000 ДОЛЯРІВ, як се доносить урядовий звіт департаменту фінансів.

Фінансові круги висловлюють надію, що заки мине реченець висота проданих бондів дійде до 5.000,000.000 долярів.

НА СХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Німецькі війска уступають на північ від Двини.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ЛОНДОН, 25. жовтня. — **Відворот німецьких війск на північнім фронті російськім триває дальше і виносить в деяких місцях 15 миль в глибину.**

Російський генеральний штаб доносить, що вчера уступаючі німецькі війска дійшли до лінії Роденпойс-Туркален, около шість миль на північ від Двини. **Підчас відвороту німецькі війска знищили мости, дороги і всі будинки.**

Цивільне населене опускає Кронштад.

Вісти з Петрограду доносять, що опорожнене Кронштаду, головної російської военної пристани, з цивільного населеня розпочало ся.

Правдоподібно воно має військове значінє і стоїть також в звязи з постановою правительства перенести свій осідок з Петроґраду до Москви.

Фльота боронить вїзду до фінського заливу.

Підчас коли Кронштад становить головну охорону для Петроґраду від суши зі сторони фінського заливу, то російська балтійська фльота дотепер находить ся в північній части заливу, готова кождої хвилї ставити опір Німцям, коли би вони робили зусиля дістати ся до заливу.

Німецькі военні операції, які мають на ціли укріпити свої становища на побережу Естонії, мають малий успіх. Після висадженя війск в останнім тижни на півострові Вердер Німцям не повело ся висадити других війск в місци, положеним 8 миль дальше на північ. Вчера російські батерії знова удареманили їх зусиля висадити війска на побережу 8 миль на полудне від півострова.

На балтійськім мори і у фінськім заливі не прийшло до жадної битви. В справі опорожненя пристани, Гельзінґфорс, не видано доси жадних заряджень.

Надіють ся ще дальшого відвороту.

Причиною відвороту німецьких війск на північ від Двини є правдоподібно ослаблене їх боевого фронту через перенесене війск на італійський фронт. Панує переконане, що відворот буде тривати дальше аж до лінії здовж Двини.

Найменьше 20 дивізій німецьких війск бере участь в наступі проти Італійців, а головну їх підставу, як загально думають, творять війска, які перенесено туди з російського фронту, котрого тепер боронить лише горстка жовнїрів.

(Після здобутя Риґи німецькі війска посунули ся були о яких 40 миль на північ, то є 12 миль від міста Венден).

Російські зрадники допомогли Німцям до побіди.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПЕТРОҐРАД, 25. жовтня. — В який спосіб Німцям помагали при здобутю островів Езель і Моон в риґськім заливі їх прихильники, оповідає Вишневський, який був висланий туди яко комісар для провіреня тамошних відносин і який утік в отвертій лодці по здобутю островів.

Він оповідає про геройські зусиля, які робили офіцири для заохоченя жовнїрів, і каже, що богато з них, між иншими ґен. Мартинів, командант ґарнізону, поповнило самовбийство, коли жовнїри добровільно піддали ся.

Що Німці знали добре про відносини на островах, про се вказує факт, що, коли летун Сафонов зістрілив один німецький літак, при вбитім летуні найдено точні пляни не лише побудованих, але навіть плянованих укріплень. На плянах були зазначені місця, призначені до бомбардованя.

Патрулї ґен. Мартинова часто завважували сьвітло ліхтарень знад берега і по переведенім слідстві найдено кімнату, з якої драбина вела на дах.

Щоби недопустити до піддаваня великих відділів війск, Вишневський і другі домагали ся, щоби дати російським кораблям сиґнали, аби прийшли на поміч. Однак комітети салдатів, як се він зізнає, видали інструкції, щоби жовнїри піддавали ся під охороною білих прапорів.

Шишко, командант ревальського „батальону смерти", як оповідають, передав свою шаблю в руки жовнїра зі словами: „Я ніколи не поверну домів. Ті, що хочуть, нехай ратують ся або нехай вмирають як я". По тих словах застрілив ся. Німці визначили дві години на здачу. Більшість ґарнізону в протягу сього часу зложила своє оруже.

—o—

НА ІТАЛІЙСЬКІМ ФРОНТІ.

Німці і Австрійці розпочали наступ над рікою Ізонцо. — Поверх 10.000 полонених.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

БЕРЛІН, 25. жовтня. — **Німецькі війска в союзі з військами австро-угорськими розпочали вчера наступ проти свого колишнього союзника. Наступ розпочав ся на боевім фронті, 30 кільометрів широкім, після короткого, але сильного бомбардованя. Наші добре досьвідчені дивізії переломили італійський боевий фронт над рікою Ізонцо на лінії між Флічом а Тольміном.**

Вже підчас першого нападу здобуто сильні неприятельські становища, які боронили долин, помимо завзятого опору противника. Наші війска видістали ся по стрімких убочах і взяли приступом становища неприятеля на верхах гір. Дощ був досить великою перешкодою в наступі, але сі трудности вдало ся перемогти.

Завзятий опір, який ставили Італійці, треба було нераз ломити в боротьбі на баґнети. Битва триває дальше.

До нині вечером число полонених виносить поверх 10.000, між тими дивізійний штаб і штаб бриґади. Доносять також про велику добичу в гарматах і инших военних матеріялах.

Союзні війска перейшли на правий берег ріки Ізонцо.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

РИМ, 25. жовтня. — **Вчера рано, по кількагодинній перерві, неприятель розпочав наново сильне бомбардоване здовж цілого боевого фронту. Зокрема звернув він страшний огонь на полудневі згіря гори Ромбон і північні згіря височини Баінзіца, де опісля розпочав наступ при помочи піхоти.**

В просмику Саґа здержано наступ неприятеля, але дальше на полудне неприятель, користаючи з густої мраки, яка перешкодила нашій артилерії, переломив нашу боеву лінію на лївім березі ріки Ізонцо.

Здобувши примістки Санта Марія і Санта Лючія, неприятель переніс боротьбу на правий берег ріки Ізонцо.

Рівночасно розпочав неприятель сильний наступ на захід від Вольніка на височині Баінзіца і на західних згірях гори Сан Ґабріеле, але тут наші війска його здержали, беручи підчас протинападу кількасот полонених.

—o—

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

Число Німців, полонених у Франції виносить поверх 12.000.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПАРИЖ, 25. жовтня. — Наші війска перевели нині рано загальний наступ поза становища, які здобуто вчера вечером. Село і ліс Пінон находять ся в наших руках, як також село Парні-Філен. На полудне від Філен наші патрулї заняли фарми Ст. Мартен і ля Шапель Ст. Берт.

Під нашим напором неприятель був приневолений покинути велику скількість матеріялів, між тими кілька десяток гармат. Загальне число гармат, здобутих від дня 23. жовтня, виносить около 120, а крім того кількасот метавок і машинових крісів.

В протягу дня ми взяли понад 2.000 полонених. Загальне число полонених Німців від початку военних операцій переходить 12.000, між котрими є понад 200 офіцирів.

Німці признають ся до невдачі.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

БЕРЛІН, 25. жовтня. — У Фляндрії прийшло до сильної перестрілки артилерії, передівсім на схід від Іпру. **В околиці Пінон і Шавініон наші передні війска уступили в ночи поза канал, цофаючи ся перед наступом Французів.**

В РОСІЇ

Тайне засідане провізоричного праляменту.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПЕТРОҐРАД, 24. жовтня. — **Ґен. Дуконін, головний командант російських війск на галицькім фронті, прибув тут, щоби взяти участь у тайнім засіданю провізоричного парляменту, яке нині розпочало ся.**

Ґен. Дуконін заявив, що висаджене німецьких війск на півострові Вердер (на побережу Естонії) має правдоподібно на цїли, щоби забезпечити ся проти нападу зі сторони Росії на острови в риґськім заливі.

Він не надієть ся, щоби Німці перед весною переводили якісь важнійші военні операції на побережу Естонії.

Скликане тайного засіданя тимчасової ради російської републики має велике значіне для розвою російської революції. Воно вказує більше ніж на постанову правительства і парляменту, щоби положити конець внутрішному хаосови і ратувати военне положене.

Сам факт, що є річею можливою для парляменту, щоби відбувати тайне засідане без протесту або підозріня зі сторони народу, вказує, що довіре народу до правительства зростає.

Здобуте Петроґраду мало би деморалізуючий вплив.

Леонід Андреев, російський письменник, сильний сторонник війни, оголосив в „Рускій Волї" відозву, в якій взиває фльоти аліянтів на поміч Росії у военних операціях на Балтійськім мори. **Він домагаєть ся, щоби передівсім англійська фльота дала поміч для охорони Петроґраду, перестерігаючи, що втрата столиці буде мати незвичайно деморалізуючий вплив на цїлу державу.**

Ґен. Дуконін має бути іменований головним командантом.

Петроґрадські часописи доносять, що премієр Керенський правдоподібно покине небаром становище головного команданта російських війск в користь ґен. Дуконіна.

Се вважають за знак, що мораль і карність серед жовнїрів поправили ся.

Рада роб. і салд. депутатів ухвалила іменувати власне правительство.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПЕТРОҐРАД, 24. жовтня. — **Петроґрадська Рада роб. і салд. депутатів ухвалила в понеділок резолюцію, яку предложив Лев Троцький, президент екзекутивного комітету і проводир большевиків, заявляючи, що виратуване держави є зависиме від як найскоршого заключеня мира.**

В резолюції містить ся заява, яка обжаловує Керенського, що він хотів віддати Петроґрад в руки Німців і їх „імперіалїстичних союзників" та що сприяє отверто німецькому цісареви.

Резолюція жадає, щоби вся власть перейшла до рук рад роб. і салд. депутатів, і взиває екзекутивний комітет, щоби він предложив всім державам завішене оружа.

Як довго не буде заключений мир, говорить ся дальше в резолюції, комітет мусить боронити Петроґраду і привернути армію до стану боевої сили.

Утворене власного генерального штабу.

На підставі резолюції петроградської ради роб. і салд. депутатів ухвалено утворити революційний генеральний штаб для охорони Петрограду.

„Вечерное Время" пише: „Рада роб. і салд. депутатів зовсім отверто признає, що має намір розпочати домашну війну".

(Продовжене на стороні 5-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

З біжучої хвилі.

В Києві істнує товариство „Праця", яке оголосило поклик до всіх сьвідомих українських інжинірів і техніків, як на Україні так і **поза Україною**, які хочуть звязати себе з українськими орґанізаціями, щоби подати про себе повні відомости.

1) імя, 2) назвиско, 3) скільки років, 4) яку школу скінчив, 5) в котрім році, 6) в якій інституції працює, 7) яку справу веде, 8) яку платню бере, 9) службовий стан, 10) яку посаду хтів би дістати, 11) в якім місци, 12) уваги і 13) адреса.

Отсі відомости потрібні длятого, щоби сих або тих осіб висувати яко кандидатів на відповідальні посади. Тепер потрібні інжинїри і механіки деяких фахів, як механіки-зелізнодорожники та инші, з висшою осьвітою. Голосити ся на адресу: „Праця", Терещенківська ул. 13, мешканє 27. —Київ, Україна.

В ч. 11-тім часописи „Українець на Зеленому Клині" (з 23. вересня; виходить у Владивостоку) читаємо:

Прес-бюро при Українській Центральній Раді прохає всі культурно-просьвітні організації на Україні і поза її межами прислати негайно свої адреси.

Ще просить ґазети й инші видавництва друкованого українського слова передавати всі свої виданя в двох примірниках заказною (порученою) кореспонденцією до Українського Бюра в Стокгольмі. Адреса: Ukrainian Bureau, Kungsgatan 56, Stockholm.

Таксамо просимо передавати виданя і до української часописи „Свобода". — „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J., U. S. Америка.

Як ми се вже давнійше доносили, наша часопись навязала була близші зносини з Пресовим Бюром, яке істнує при Українській Центральній Раді в Києві. На жаль однак комунікаційні відносини між Росією а Злученими Державами є дуже неправильні. І ті трудности стрічають ся не лише при листовій почті, але навіть при телеґрамах. Чи сьому вина строга заграничиа цензура, чи може неупорядковані відносини в Росії, не знати. Але є надія, що може в недалекій будучности бодай під тим зглядом дещо поправить ся.

Завдяки Пресовому Бюрови одержали ми в останних часах кілька телеґрам, які нашими старанями були поміщені також в анґлійсько-американських часописях.

В послїдних днях одержали ми знова завдяки повисшому наведеному покликови Пресового Бюра значну скількість ріжних українських часописий, з яких дещо важнійшого подали в нашій часописи.

Притім складаємо сердечну подяку Зарядови Пресового Бюра за його щирі заходи і стараня для нашої часописи.

Не вспіли Поляки й очуняти сь, як їх ягайлонський клич: „Польська од моржа до моржа" — скінчив ся на фіяску. Польща „од моржа" (Чорного) вже пропала, бо Україна і Румунія загородили дорогу. Лишаєть ся ще Полякам бороти ся за Польщу „до моржа" (Балтійського), а з Чорним морем раз на все попращати ся...

Іміґрація по війні буде зі заходу на схід.

„Міліони чужинців повернуть по війні до Европи", каже іміґраційний комісар Фр. Ч. Гов.

(Після Річарда Барри).

(Конець).

„Чи не можна припускати, що по війні богато міліонів людий схоче утікати до Америки, покидаючи свої знищені землї?

„Се не є правдоподібне", — відповів на се комісар Гов. „**Передівсім европейські держави вже тепер приготовляють ріжні обмеженя щодо еміґрації. Кожде правительство буде потребувати кожду людську істоту у себе дома.**

Що дальше, загально заповідають, що конець війни побачить сильний рух в законодавстві по мисли соціялїстичних домагань. А се значить, що прийде до подїлу земельних посілостий.

„Вже тепер, в розгарі війни і серед розпучливої боротьби, коли здаєть ся, що про нїщо не думаєть ся, лише про війну, **у всїх державах окремі комісії працюють над розвязанєм і полагодженєм земельного питаня.**

„Возьмім на примір Анґлію. Утворено окрему комісію, якій поручено винайти дороги і способи, щоби для військових інвалїдів постарати ся о землю. І треба надіяти ся, що ся справа буде підставою для законодавства, а іменно, щоби сейчас по війні дати повернувшим жовнірам землю.

„Що в тім напрямі робить ся в Німеччині, можна лише згадувати. Але ми можемо бути певні, що Німеччина не втратить нїодного дня ні одної нагоди. Можемо мати яке-таке понятє про се, що ся держава буде робити, коли пригадаємо собі, що перед війною річно пересїчно 800.000 людий еміґрувало до Німеччини. Ми не знаємо, чи вже тепер Німцї не дїлять великі земельні посілости.

„Ірляндія є ясною звіздою серед темної ночи в Европі. Іміґрація Ірляндців (Айришів)) до Злучених Держав зменьшила в останних трох роках о половину. Ми мали 33.898 іміґрантів з Ірляндії в 1914 р. а 17.462 в 1917 р. Я є тої гадки, що Ірляндія покаже Европі і цілому сьвітови дорогу. Богато тисячів, а може й сотки тисячів Айришів повернуть до своєї рідної вітчини, скоро лише буде проголошений мир. Коли раз відносини змінять ся, айриський нарід буде плисти назад нездержаною филею.

„В Скотії анґлїйське правительство має намір подїлити великі посілости на дрібні господарства, які мали би продавати ся на легких услівях жовнірам, які повернуть з війни. Крім того укладаєть ся зовсім новий плян щодо уподаткованя землї і то в сей спосіб, щоби не підносити податків, але положити конець земельним спекуляціям і всї землї віддати до ужитку.

„Канада працює над плянами щодо кольонїзації північно-західної части, підчас коли Австралія і Нова Зеляндія перейшли всї держави щодо оферти для кольоністів. Недавно тому в конґресі сенатор Шепард з Тексас, який вніс проєкт в цїли установленя комісії для слїдженя сеї справи, заявив, що за підставу повинні служити дотичні закони Нової Зеляндії. Движимий маєток, живий і мертвий інвентар, є вільний від податку. Позичаючий на морґеч мусить платити податок від свого морґечу, инаelement би се була земля, і йому заборонено сей податок дочислювати до морґечу. Майже шість семих частий всїх фармерів в Новій Зеляндії не платить зовсім податків. Австралія завела також такий плян уподаткованя, що всякі земельні спекуляції є виключені і земля не може лежати даром.

„Всї стейти в Австралії мають того рода кольонїзаційні закони, що їх першою задачею є розділити великі земельні посілости і утворити на їх місце богато дрібних господарств, причім фармери не мають бути посесорами, але властителями і то властителями маючими. На примір стейт Вікторія має для кольоніста чудову примачу. Стейт будує йому господарство, дає цїле урядженє і всї важнійші господарські машини, дає шість штук худоби, а крім того відповідну скількість иньшого домашного скоту. Все те передає стейт в руки кольоніста враз здостаточною скількістю землї, яку може обробити без чужої помочи, за дуже низку цїну і на легку сплату ратами так, що в протягу відповідного часу він зовсїм стає властителем цїлого господарства. Також є зроблені застереженя щодо втрат. Загалом ощадний господар не може втратити вложеного маєтку.

„**Зовсім противно маєть ся справа з пляном кольонїзаційним в Америці. Видаєть ся величезні суми, — як приміром 8 міліонів долярів на проєкт реклями пустинї Юми, — але не даєть ся нїчого чоловікови, котрий має на сїй землї працювати**".

„В який спосіб Злучені Держави могли би конкурувати з чужими державами?"

„На се є ріжні способи. Деякі з них є вже в стадії розвою. Але під теперішну пору не можна в тій справі більше робити, як старати ся пізнати глибше ріжні причини і приглянути ся близше фактам. Возьмім, наприклад, недавну вандрівку соток тисячів неґрів з полудневих до північних стейтів. Се було би не стало ся, коли би на полудни неґри були властителями. Виравді нема законної заборони і богато неґрів має свої власні господарства, але тій пекучій потребі держава повинна запобігти.

„Калїфорнія, яка в державі веде провід що до уліпшуваня законів в тім зглядї, призначила недавно $250.000 на закупно землї, яку подїлено на малї господарства. Се вправдї незначна сума, але се зроблено на пробу. Ся проба зроблена на взір досьвідів, переведених практично в Ірляндії і Австралїї.

„**Земельне питанє є великої ваги для цїлих Злучених Держав. Тутешне фармерство зазнало підчас війни кільна тяжких ударів. Примусова військова служба, високі платнї по містах, здержанє іміґрації — все те тяжко дало ся відчути в хлїборобстві. А тепер, коли до сього ще додамо, що по скінченю війни наступить еміґрація відси до Европи, то відносини станут ще невідраднїйші. По війні треба надіяти ся тут поважного упадку хлїборобства, а се рівнаєть ся також упадкови в нашім народнім житю.**

„**Ми за мало дбали тут в Америці про хлїборобів. Европа йде їм нинї на зустріч і заманює їх по війні до себе.**

„Глядїть, як дбає про хлїборобів Австралія. Подібного способу придержували ся також Німцї перед війною, а підчас війни правдоподібно сей спосіб ще більше удосконалили. **Сей спосіб полягає у виключеню посередників.** Як австралїйський так і нїмецький хлїбороб має аґента, який веде його бізнес і дає йому всї доходи, меньше о провізію, яка є управильнена державою. Зиски посередників є виключені. Ми даємо фармерам насїнє; Австралія дає їм господарства. Ми позволяємо фармерів визискувати транспортовим компаніям; Нїмеччина старасть ся, щоби за транспорт платив хлїбороб лише дійсну належитість. Ми роздаємо „гомстеди", коли добрі землї вже роздані; Ірляндія бере найлїпшу землю і її дїлить на дрібні господарства.

„В Злучених Державах є нинї поверх 400.000.000 акрів землї під управу, але доси ще не управленої, підчас коли 200.000.000 акрів (або одна четверта нашої землї під управу) творять великі посілости. Земельні спекуляції знищили зовсїм дрібних фармерів без капіталу. Земельній спекуляції можна запобігти найлїпше через уподаткованє, як се має місце в Канадї. Ми слухаємо оповіданя про давні страшні услівя в Росії і Ірляндії, де хлїбороб стогнав під великими тягарами. Під тим зглядом Америка стане давною Росією і Ірляндією.

„**Люди, а передівсім наші нові іміґранти, хочуть землї, але вони не годні вижити. Земельний монополь, земельна спекуляція, привілеї компаній — все те робить неможливим, щоби фармер міг удержати ся, коли не має більшого капіталу.**

„**Европа звернула нинї свої очи на міліони тих хлїборобів. Вона буде старати ся їх до себе заманити. Дасть догідні услівя для дрібних господарів. Вона буде без перестанку стреміти до виключеня визиску і спекуляції. А тимчасом Злучені Держави будуть одиноким краєм, котрий не думає повести реклями хлїборобства в успішний і користний спосіб.**

„**Америка заохочує фармера і його образує, але вона мусить для него богато більше зробити, коли схоче його задержати у себе. Ми маємо землї подостатком. Ми маємо 15.000.000 чужинців, між тими богато селян, які бажають землї. Але відносини тут є того рода, що міліони з них вже нинї нетерпеливо глядять в сторону Европи, щоби там заложити своє господарство**".

Національне питанє в Росії.

В житю російської держави подібним до австрійського 1848 р. був 1905 рік. Революція того року була тим важким етапом в ході розвитку національної сьвідомости всіх російських „інородцев", який підготовив і 1917 р. Відтоді почалось те внутрішне, непомітне розірванє національної енерґії у ріжних народів Росії, яке виявило себе так яскраво тепер, коли скинуло старе деспотичне правительство та настали вільні часи. Тепер всюди до загальних революційних манїфестацій вільного народа прилучають ся манїфестації національні і не тільки на те, щоб висловити чутє вільного народу, але щоб поставити законне домаганє заплати по давним рахункам за ті рани, які зроблено народови національним гнетом через що він не жив, а тільки мучив ся. У Києві, Петроґраді, Полтаві, Харкові, Тифлїсі, Дорпаді — словом всюди по тих містах, де тільки живе цілою масою якийсь народ, якого ранійш гнітило, навіть у війську, в однородних своїм національним складом військових частях, відбувають ся мітинґи — зібраня, зїзди, конференції, що орґанізують народ і виставляють цїлий ряд домагань, починаючи з такого, як наприклад, українізації школи і кінчачи домаганем реорґанізації війска по національно-територіяльному принципови.

Не приготовлений до всього того незрілий російський інтелїґент (вже про звичайного обивателя нема що й казати) в тій загальній та складній масї питань та домагань зовсїм очмелїв. Та жива сила, яку перед тим штучно примушували, яка була непомітна для більшости російського передового громадянства, тепер відразу вибухла, як грім з ясного неба, вдарила над головою російського громадянства, вихованого на ідеалах централїзму, зібраня Руси в давнину та поширеня її меж тепер. Того інтелїґента, який завсїгди ставив ся неґативно до всякого „сепаратизму", оголомшила та сила домагань таких народностий, яких він — або не визнавав народностями, рахуючи їх лишень відтінками одної руської нації, на примір: Українців, Білорусинів — або про істнованє їх нічого не знав — або коли і дещо знав, то старою звичкою, прищипленою та вихованою самодержавєм, рахував їх за щось неварте уваги.

Вірмени, Грузини, Лотиші, Литовці, Татари, Естонці, Українцї, навіть Білорусини — о Господи! — одкуди сіє... Та ще й домаганя якісь незвичайні. Адже-ж тимчасове правительство всїм і всюди оголосило, сказати-б: „к сведінію і исполненію", демократичну републику, яко обовязковий полїтичний устрій цілої Росії, який і установчі збори санкціонують — а вони всї, а особливо Українцї — ох чого домагають ся — автономії та федерації!

Коли тимчасове правительство зібрало до купи всї домаганя, які надходили до нього, та які торкають ся поширеня усїми сторонами прав національного житя серед народів Росії, що доси були здушені попереднім режімом, то всюди виявилось, що серед тих домагань, які часто відріжняють ся в деталях місцевим характером, тягнеть ся червоною ниткою одно головне домаганя автономії. Українцї, Лотиші, Литовцї, Білорусини, Естонцї, Грузини, кавказькі Татари, народи Туркестану — одно слово — всї народи, які живуть цілою масою на своїй визначеній території виразно виставляють домаганя національно-територіяльної автономії — і в тім домаганю сходять ся всї кляси народу, починаючи з лїберальної буржуазної — а скінчивши зорґанізованим пролетаріятом. Ріжниця є хиба в тих підставах, якими вони арґументують отсе своє загальне домаганє. Наприклад, коли лїберально-буржуазні кляси арґументують отсе домаганє історичними фактами, психольоґічними та культурними, то соціялїсти підпирають се домаганє інтересами успіху клясової боротьби, від якої звичайно відтягає почутє національної образи.

І тільки народи, які живуть в суміш з иншими народами і які не мають своєї власної території, не домагають ся національно-територіяльної автономії, за те домагають ся національно-культурної автономії, задовольняють ся правом пропорціонального представництва і деякими иншими правами культурного характеру.

Для більшої части російської інтелїґенції ті домаганя, що перестали вже носити найбільше плятонїчний характер, були несподіванкою і само собою, не могли її не заслужити, бо-ж на її думку — все се тільки ще більше ускладнило поплутане становище внутрішної полїтики. І вона, та інтелїґенція, почала реаґувати відповідно до свого, що віками склавши ся, сьвітогляду, який навіть у красших представників її, так званих земських діячів, переважно централїстичний. А вже нема що казати про тих, які до революції були запеклими ворогами всякої волї, в тому числї і національної, яким любий був абсолютистичний устрій Росії, між иншим через те, що він душив кождий прояв національного житя і таким чином робив ілюзію повної гармонії полїтичного житя в державі.

Але навіть елементи безперечно поступові, які на власній спинї винесли російську революцію, стали до тих домагань на таку позицію, яка не може задоволити колишних „інородців", що йдуть дорогою самовизначеня до ідеалу повного національного житя. А звідси виходять непорозуміня межи людьми, які у всьому иншому, тільки не в національній справі, стоять на одній плятформі; звідси повстає та трафаретна характеристика національного руху, що має в своїй основі благородну жалобу волї, такими виразами як: шовінізм, реакція, буржуазний праро зсудок; виразами, котрі для темної маси, що почерпує науку з дешевеньких ґазет, зробились призвищами з певним лайливим змістом; звідси нарешті виходять навіть погрози з боку тих, що тимчасово володіють фізичною силою, придусити штиками (баґнетами) всяке, яке виходить поза дозволені межі — національне питанє. А се так нагадує вже собою урядову практику дореволюційних часів.

У Києві, перед всеукраїнською конференцією, злякавшись того, що Українцї проголосять самі себе автономними не чекаючи „установчих зборів", рада робітничих та салдатських депутатів загрожувала розігнати вільних Українців штиками; в Тифлїсі, коли пійшла там чутка, що Грузини-федералїсти хочуть проголосити автономну Грузію, було тесаме; перед українським військовим зїздом у Києві, міністер Керенський, сей революціонер, „ідеал людини, закона і правди", рішучо заборонив сей зїзд, саме тодї, коли в Петроґраді відбував ся такий самий військовий зїзд польський, котрого він витав. Се з одного боку.

А з другого боку в тих, що домагають ся собі національних прав, зроджуєть ся зневіра щодо щирости намірів і слів тих, які вирішеня живого питаня, через те тільки, що воно не своє а чуже, відкладають напослї до установчих зборів. Отже установчі збори можуть власне, кажучи, встановити який хочете державний лад, не виключаючи і монархістичного, а тимчасом вже наперед говорять, як про факт, централїстичної держави. Для народа, який бажає бачити, як каже Шевченко, „в своїй хаті, свою правду", нема певности, що при новім державнім устрою фактично не лишать ся ті самі тяжкі умови для здійснюваня природних прав на повноту національного житя, як се було і ранійш; не має певности, що й нова демократична, але централїстична република не зробить ся таким самим гнобителем нелюбих їй націй, хоч би тепер вже і во імя „високих культурних принципів", яким була деспотична монархія Романових; не має певности, що всї ті републиканські свободи та рівноправність в дійсности потім прийдеть ся виборювати, напружуючи всї свої вже і так виснажені культурні і фізичні сили.

Історія знає такі републики і конституції, де пануюча нація каже: „коли хочеш мати й справдї права, то вибори їх, коли маєш силу". Вона знає ще й такі приклади, що република ставши конституційною державою, відбирала всї свободи, а найперше національні. Коли французька революція розрушила ефдералїстичні змаганя деяких народностий Франції звела до повної централїзації державної влади і знищила всякі краєві корпорації та гуртки, не зважаючи на те, чи були вони протиреволюційні, чи нї, вона привела до диктатури Наполеона Бонапарте.

Все те безперечно факти невідрадні і сьвідчать вони про те, що в нашому житю нема тої ідеальної згоди, яка здаєть ся такою близькою та можливою і насамперед нема її в національних відносинах. Се й є те болюче національне питанє, якого ранійш Росія знала тільки частину (Польща і Фінляндія). Тепер се питанє стоїть на цілу свою величезну постать, навіть і після вирішеня польського та фінляндського питаня. Встале на весь свій взріст питанє українське, показує російському інтелїґентови, що воно не витвір невеличкої купки сепаратистів і вимагає негайного вирішеня. А від такого чи иншого вирішеня сього питаня залежати-ме, чи упорядкуєть ся в Росії в найблизший час нормальне житє і чи будуть добре встановлені і вирішені ще й такі питаня, як земельне і робітниче, бо хоч воно і має иншу породу, все-ж таки воно тїсно звязане з питанем національним. Від вирішеня національного питаня залежить навіть питанє самого істнованя цілої російської держави.

Робітниче питанє в Росії ще не дозріло так, як в західній Европі і через те не може бути воно тут таким важливим, як се можна би було подумати, маючи на увазі ту ролю, яку грають в російськім житю робітничі орґанізації. Бо в країнї, де капітал дуже слабенький і де величезна маса селян, головним питанем буде питанє земельне. Але в країнї, яка складаєть ся з богатьох окремих народів, межи якими є такі, що мають більшу культуру ніж нація пануюча, другі визначають ся своїм числом, треті своїм історичним минулим — четверті ще чим — і другим — в країнї, де вони терпіли так довго від деспотизму, який робив над ними всякі нелюдські вчинки во імя інтересів пануючої московської нації — в країнї, де запанувала воля і є можливість обстоювати свої національні права — не може не бути величезного національного питаня.

М. Черкавецький.

(„Нова Рада").

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ В НЮ ЙОРКУ.

В суботу вечером відбуло ся торжественне посьвячене Українського Народного Дому в Ню Йорку, Н. Й., який містить ся при Іст 6-та улиця, ч. 217-219. Вже о 3-тій годині пополудни під греко-католицькою церквою при 7-ій улици почали збирати ся нюйорські українські іміґранти.

О годині 4.30 пополудни похід, зложений з 1.000 учасників, з українськими національними та американськими прапорами і з музикою рушив семою улицею до 1-шої евені, відтак першою евенею до шестої улиці, а шестою улицею до галї Українського Народного Дому. Похід, хоч, як на Ню Йорк, і не численний, однак був величавий. Йшли молоді січовики і січовички в народних строях, за ними ступали члени ріжних товариств; грала музика.

У великій сали У. Н. Дому відбув ся акт посьвяченя, при участи чотирох сьвящеників: оо. М. Підгорецького, А. Улицького, Р. Волинця й І. Ковальчика. Співав Український Хор. Посьвячено угольний камінь і замуровано „Фундаційний Акт", який звучить:

„Український Народний Дім, здвигнений Українською Народною Громадою в Ню Йорку, в 1917 р., за президента Злучених Держав Вудрова Вілсона, за майора міста Ню Йорку Джана Пурроя Мічела, в році освободженя України, за президії Михайла Грушевського в Українській Центральній Раді в Києві — заходами всіх товариств, зорганізованих в Українській Народній Громаді в Ню Йорку, під предсідательством о. Миколи Підгорецького, за: заступника предсідателя д-ра Івана Смита, заступника предсідателя і секретаря Петра Задорецького, касієра Івана Лазорчика, членів контрольної комісії: Андроника Бучака, Фелікса Дашкевича і Онуфрія Яремчука та прочих членів ширшого комітету, — передано дня 20-го жовтня 1917 до ужитку українському народови.

„Ню Йорк, дня 20-го жовтня 1917".

По скінченю акту посьвяченя до зібраних промовив предсідатель нюйорської Української Народної Громади, о. М. Підгорецький.

„Ще перед хвилею — говорив бесідник — тиняли ся ми по чужих домах, шукаючи розривки; ще перед хвилею сходили ся ми на наради до чужих забудовань. Але віднині ми стали вже своїм господарем; віднині ми стали вже паном своєї хати, в котрій буде своя правда і своя воля.

„Яка радість... Бідні українські іміґранти, яких нужда і недоля прогнала зі старого краю шукати на чужині собі щастя, двигнули на чужині свій власний дім, і то не в маленькім місточку, але в найбільшім місті сьвіта.

„Намозолились ми досить, заки побудували сю народну сьвятиню, в котрій плекати і розвивати будеть ся українська ідея на чужині.

„І нераз будівничим сеї сьвятині падали молоти з рук; нераз вони обмивали ся потом, розбиваючи і оброблюючи твердий і тяжкий камінь на будову. Але при добрій волі, щирій і завзятій роботі всьо поконано, і ми, нюйорські Українці, перший раз у своїй власній хаті на чужині заспіваємо нині голосну пісню на честь і славу українському народови.

„Ми скінчили вже свій труд, свою роботу. Але не забуваймо, що далеко за морем, у Києві, стариннім місті України, наші брати працюють з молотами в руках; працюють завзято і з посьвятою для рідного народа, для добра вітчини. У тяжкій боротьбі за істноване народу їх очи звернені й на нас. Та ми не можемо стати разом з ними до боротьби. Ми перекажім до них: Дорогі, з Вами ми не можемо ні бороти ся ані говорити, але ми не спимо, не забуваємо про Вас. Тут, на чужині, ми збудували памятник для Вас, в честь Вашої побіди. А що разом з Вами не можемо стати до боротьби, то осьтут клянемо ся, що до гробової дошки любити будемо український нарід"...

Всі присутні повитали останні слова гучними і довгими оплесками.

Український Хор під управою п. М. Гундича співав многолітствіє президентови Злучених Держав, Вудров Вілсонови, який у своїй голосній промові перед американським конґресом заявив, що кождий поневолений нарід мусить по сїй війні бути свобідним. Предсідатель У. Н. Громади, о. М. Підгорецький, дякував всім комітетовим будови дому, всім предсідателям і членам товариств за їх щиру працю і труди, які вони положили при будові У. Н. Дому. Хор заспівав їм всім многолітствіє. Кінцеве і найдовше многая літа відспівано сучасним українським провідникам в Европі.

По сїй промові слідувала одногодинна перерва, яку зібрані використали, оглядаючи внутрішнє уряджене дому.

* * *

Дім — 3-поверховий. Долішну салю призначено на продажу напитків. Алькогольні напитки виключено раз на все.

В партері містить ся велика саля, призначена на представленя, забави і т. п. В ній може поміститися ся 1.000 осіб. На першім і другім поверсі містить ся по дві салї, призначені на школу, ґімнастику, читальню, на відчити (також із сьвітляними образами), мітинґи і т. п. На третім поверсі находить ся канцелярія і мешкане для менаджера.

Дім з уряджeнем коштує $82.319.25.

Дня 20. мая Українська Народна Громада купила від греко-католицької парохії два доми за 46.500 долярів. (Ціна тасама, яку заплатила парохія). Головний контрактор взяв $28.489.25. Сцена коштує 1.700 долярів, до того замовлено чотири сети декорацій на суму 800 долярів. Впроваджене електрики коштує 1.430 долярів. Електричні лямпи коштують 700 долярів. Замовлено ґімнастичних прирядів на 300 долярів. Умебльоване (з тим, що є і що замовлено) коштує 3.000 долярів.

Будову Українського Народного Дому в Ню Йорку взяла на себе Українська Народна Громада, зорґанізована 10. грудня 1915 року, в якій гуртувало і гуртуеть ся тепер 40 українських товариств у Ню Йорку.

* * *

О годині 8-ій вечером друга часть програми почала ся відспіванем американського гимну, по чім о. М. Підгорецький виголосив привітну промову, а Український Хор відспівав гимн американських Українців: „Далека Ти, а близька нам, кохана Вітчино".

До зібраних промовив відтак заступник предсідателя і секретар Української Народної Громади, п. Петро Задорецький.

„Се не мрія, — говорив бесідник — се дійсність. Сьогодня ми зійшли ся у власнім домі. Зійшли ся в тім домі, де в кождій пяди землї, в кождім куснику цеголки є українська кров. Нині ми зійшли ся тут, аби побачити овоч своєї мозольної праці, своїх кількалітних старань і заходів".

Бесідник перейшов у своїй промові коротко історію будови У. Н. Дому, про котрий зродила ся думка ще в 1910 році між членами нюйорського товариства „Гайдамаки", нині першого відділу Української Поступово-Робітничої Орґанізації в Америці.

Відтак наступив акт відданя дому до ужитку українському загалови. Із „золотим ключем" в руках появив ся на естраді предсідатель Української Народної Громади. „Сей ключ — говорив він — має отворити Вам двері до рідної хати на чужині; він має отворити Вам двері до рідної сьвятині. Я передаю його у руки свого заступника" — і з тими словами передав ключ п. П. Задорецькому.

„Сей ключ належить тепер до Вас, Шановні Гості — сказав п. Задорецький. — Я віддаю його у Ваші руки" — і передав ключ маленькій дівчинці, яко символови чистоти і правди. На ключи видніла напись: „Український Народний Дім, Oct. 20, 1917".

Відтак в імени московської кольонії повитав зібраних московською мовою п. Іван Окунцов, редактор „Русскаго Голоса". Він висловив свою радість з приводу того, що „братний український нарід має врешті свою рідну хату".

Між промовами, які були переплітувані піснями, співав згаданий вже висше Український Хор (церковний) і хор „Української Бесіди" (сьвітський) під управою п. М. Корикори. Музичні части виконала музика товариства „Поморяни". Сопранове сольо виконала пані Ю. Корецька, барітонове п. І. Палажій. Дует співали пані Корнатова і п. Лавришко. На фортепяні грала 10-літна учениця Леонія Пеліх. Співав і на бандурі виґравав п. Е. Василенко.

На сцені видніли і всіх присутних очаровували прекрасні (деякі по 50 долярів дорогі) вінці від: братства св. Андрія і сестрицтва св. Ольги; від братства св. Володимира, від ґімнастичного товариства „Січ"; від Українського Хору; від музичного товариства ім. М. Лисенка; від товариств: „Просьвіта", „Подільська Січ", „Запорожська Січ", „Борці Визволеня України", „Жеребецька Любов", „Вільні Козаки м. Львова" і „Злучність Родимців". Крім того вінці надіслали: пані Лазутова і п. Петро Шайб. — Всіх вінців разом 14.

Наспіло богато привітних письм і телеграм з ріжних сторін Америки.

По одинайцятій годині в ночи з одушевленем і новими силами до праці розійшла ся домів.

РЕЦЕНЗІЯ З КОНЦЕРТУ ПІДЧАС ОТВОРЕНЯ У. Н. ДОМУ В НЮ ЙОРКУ.

(Допись).

Дня 20-21. жовтня відбуло ся сьвято з концертами при відтвореню Українського Народного Дому при 6-ій улици 217-219 Іст. Зібраних о. Підгорецький привитав як в рідній хаті і вручив ключ від дому для комітету. По нім промовляв П. Задорецький і представив ціль народного житя в Ню Йорку. Обидва мовці були острі і енерґічні в своїй бесіді, котра, неначе вітер, огортала присутних.

Я припадково там загостив. Отже мушу дещо згадати перед нашим загалом: в Ню Йорку всї товариства злучили ся в одно. Здаєть ся, що в короткім часї і всї співаки зроблять злуку і в одну ідею зіллють ся.

В суботу співав хор „Бесіди" під диригурою п. М. Корикори. Не маю слів зазначити його силам велику похвалу, а також і йому самому за його щиру працю. Правда, тенори були слабенькі, але за се п. Лавришко покривав їх своїм гарним голосом. Він відспівав дует з панею Корнатовою і дуже мило було слухати голос пані Корнатової з її бархатовою красою. Загальний хор відспівав із запорожця „Гей збираймось працювати". „Ой вербо вербо" Нїщинського, і „Дівча в сїнях стояла". Хор відспівав дуже добре, однакож мушу зазначити самого п. Корикору. Коли буде притримуватись кождої композиції, як автор сотворив її, то тоді ми можем бачити автора душу й його здібність. Однакож п. Корикора має свою власну фантазію і то дуже гарна, але треба ужити її до своєї праці.

Я знаю, що п. Корикора має здібність віддати кожду музику після її змісту по майстерськи, але треба більше критики і се заставить його схилити ся під природною силою, хоть би як не хотів, а мусить учинити волю музики. Однакож честь і слава Аллаху турецькому. Щоб Україна більш мала таких синів, то для нашого народу процвитала би нива штуки і естетики.

П. М. Гундич, славний наш діриґент, котрий заслужив ся вже так за довгі літа, то треба згадати також про його особу. Діриґент, п. М. Гундич має в собі велику терпеливість. Він кожду пісню вивчить після душі автора. Його хор співав в суботу і в неділю. Поза всї пісні, які відспівав, були найкрасші, штучно згармонізовані: „Невірна жабка" Воробкевича, і „Кобза" Давидовського. Решта пісень були виконані таксамо добре. Однакож моя замітка полягає на тім: п. М. Гундич ще більше удосконалив би хори, коли би до хору не приймав осіб без голосу, бо ті, що гудуть, псують гарні і чисті тони правдивим співакам.

Ся замітка не тільки відносить ся до п. М. Гундича, але і до п. М. Корикори. Бо і в його хорі таксамо гудїли джмілї. Пані Ю. Корецька чарувала присутних своєю поставою і своїм солодким голосом. Однакож в висших тонах було трохи затяжко її. Але відвага і енерґія додала їй сили і вона дотримала героїчно свій парт.

Ще увага для співаків: Люди, котрі є певні в голосі, повинні відбувати вокальні проби; значить, більше звертати увагу на голос і не давати йому зледащіти.

Пан Палажій, се одинока потіха буде для нашого народу. П. Палажій, чоловік молодий, має гарну поставу, ходить до консерваторії. Він співав: „Мені однаково" Січинського. На другий вечер співав „Як умру", Шевченка. Голос його, се будучий скарб для України. Бас густий, солодкий, спокійний. Люди били браво без кінця, і я бив, але застановив ся і подумав: пан Палажій ліпше зробив би, коли би дяківство покинув, бо шкільні діти марнують його голос при церковних пробах.

Розумно і мудро було би, щоби в Ню Йорку істнував народний театр при Народнім Домі. Також, аби й инші просьвітні орґанізації звертали більше уваги на музичне поле. Отже тоді ми могли би стати нарівні з иншими народами. А особливо в теперішній період нам потрібно таких людий.

Пан Зазуляк також належить до тих, що і п. Палажій. Він має барітон, досить приємний, однакож більше вже управлений. Співав він: „Як би мені, мамо, намисто" і „Гей на горі та женці жнуть" досить добре.

Я дуже здивував ся, що п. Зазуляк співає італійські пісні з більшим житєм ніж українські. Думаю, що певно більше легковажить українську штуку, а більше працює для італійської. Тому в нім се відбиває ть ся.

Е. Василенко співав надпрограмово сольо „Помарніла наша доля" і куплети під бандуру. Хоч співав і грав середно, але чарував публику своєю спритностию, за що діставав від публики оплески. В неділю брав участь таксамо і співав „Солоху". Народня гумористична пісня людям так подобалась, що без кінця били браво, защо заставили артиста Василенка явитись знова і віддати мусів сердечний уклін для публики; аж тоді зробилась тиша на салї.

Закінчу солодкі спомини і вертаюсь до всіх рабів спомянутих, аби не брали за зле, коли кого перехвалено або забогато похвали. У нас повинно бути знатоків більше і ліпших ніж я є. Однакож будучність їх видасть. Критиків більше як музиків або співаків. Та не кождий вміє справедливо критикувати. Буває звичайно на заздрости або в підхлібстві. Однакож я стараю ся йти серединою, а колись по добрім призначеню наших артистів зійду на край, а тоді без страху можна справедливо говорити.

Е. Василенко.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА, НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

ЧИ ТО ТЯЖКО, йдучи з роботи домів кождого вечера, або в неділю з церкви, у вільнім часї зі забави, чи з яких сходин, переконати несьвідомого Українця, що його обовязком є читати свою рідну ґазету і спонукати його, щоби він вислав передплату на „Свободу".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Нині кінчить ся реченець другої позички свободи.

В суботу (27. жовтня) кінчить ся реченець другої американської позички свободи.

Нюйорські Українці купують бонди позички свободи.

Між многими національностями в Ню Йорку, які закупили бонди другої американської позички свободи, находять ся також Українці, які закупили бондів на суму 32.000 долярів. Національности, які до 22. жовтня 1917 року закупили правительственні бонди, і сума, на яку закуплено бонди, є:

Німці	$10,500.000
Жиди	5,500.000
Італійці	4,500.000
Бельгійці	300.000
Москалі	275.000
Поляки	225.000
Французи	200.000
Греки	175.000
Мадяри	150.000
Австрійці	128.000
Норвежці	125.000
Данці	100.000
Шведи	85.000
Японці	75.000
Вірмени	58.000
Перси	50.000
Швайцари	50.000
Українці	32.000
Хінці	32.000
Сирійці	22.000
Ірляндці-Геліки	3.200
Араби	1.200

У попереднім числі „Свободи" було сказано, що Український Народний Союз закупив в. Джерзи Сіти бонди другої позички на суму 50.000 долярів. Бондів першої позички У. Н. Союз закупив на суму 10.000 долярів.

„Ду Пон Павдер Компані" закупила бондів на 50,000.000 долярів.

„Ду Пон Павдер Компані" з осідком у Вілмінгтон, Дел., закупила правительственних бондів другої позички свободи на суму 50,000.000 долярів.

Знайшов 100 долярів і купив за них бонд.

В. Рей, з Лос Анджелес, Каліфорнія, йдучи улицею в Пітсбурґу, Па., знайшов пулярес, в якім було 100 долярів. Піднявши їх, він пішов до банку і купив правительственний бонд позички свободи. Відтак удав ся на поліцію, віддав бонд і просив віднайти властителя згублених 100 долярів.

Памятайте, що оплата листів, почавши від 2. падолиста, буде підвисшена.

Департамент почт пригадує отсим, що, почавши з днем 2. падолиста, почтова оплата листа буде підвисшена. І так:

3 центи буде виносити оплата листа до Канади, Куби, Багамас, включаючи остров Фортун і Айнагва і до Барбарос; Брітіш Гвіяна; Брітіш Гондурас; до републики Домінікан; до голяндських Західний Індій, включаючи Арубу, Бонар, Куракао, Сабу, Ст. Евстахіос і голяндську часть Ст. Мартін; до Англії, Ірляндії, Шотляндії, Валії, до Лівардських островів, до Мексика; Нової Фундляндії; Нової Зеляндії; до Панами і Хін.

Почтова оплата листів до всіх инших держав, яких не вичислено висше, остає тасама, що тепер, значить 5 центів за унцію і 3 центи за кожду додаткову унцію.

Посткарти до всіх заграничних держав мають бути оплачені 2-центовою маркою. Друковані посткарти будуть оплачувати ся 1-центовою маркою.

Оплата домашного листа виносить також 3 центи, а оплата місцевого листа лише 2 центи. Оплата посткарт виносить також 2 центи.

Нова позичка для Франції.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Правительство висиґнувало у вівторок (23. с. м.) нову позичку для Франції в сумі 20,000.000 долярів. Загальна сума, яку Злучені Держави випозичили аліянтам, виносить вже 2.775,400.000 долярів.

Німець не може змінити імя підчас війни.

Оскар Віліям Блех в Ню Йорку вніс до суду просьбу о зміну імени на. Оскар Віліям Блейк. Судія відкинув просьбу, кажучи, що підчас війни Німець не може змінити свого імени.

Детективи віднайшли 10,000.000 фунтів цукру.

Тайна поліція в Бофало, Н. Й., віднайшла в бофаловських складі товарів 10,000.000 фунтів цукру, запакованого в пачки і баривки, на яких було зазначено, що се мука з кори. Знаки на бочках вказують, що цукор прийшов до магазину вже кілька місяців.

Тяжка кара для дезертирів.

Два жовніри 167 полку інфантерії, які здезертирували, дістали 10 літ арешту, полученого з тяжкими роботами. Розправу переводив военний суд. Крім того дезертири за свою тяжку працю протягом 10 літ не будуть побирати ніякої винагороди. Засуджених посаджено вже в тюрмі в Атланта, Джорджія.

10 інтернованих Німців утікло.

Десять німецьких моряків, інтернованих з кільсакот иншими в таборі МекФерсон в Атланта, Джорджія, утікли тунелем, викопаним попід бараки. Тунель довгий на сто стіп.

Жовніри мусять удержувати свою родину.

Оповіщено, що всі жовніри 27 дивізії в Спартанбург, Савт Каролайна, зі своїх 30 долярів місячної платні мусять відкладати половину для зависимих від них осіб.

Студенти висших шкіл в Ню Йорку рішили ся вийти на страйк.

У великій сали жидівського денника „Форвертс" в Ню Йорку, відбув ся мітинг студентів висших шкіл. Промови виголошували студенти, атакуючи систему научаня військових вправ у школах. Вкінци рішено, що студенти всіх висших шкіл в Ню Йорку мають небавом розпочати генеральний страйк.

445 страйків від початку війни.

Від початку виповіджения американським правительством війни Німеччині у Злучених Державах вибухло 445 страйків, з чого 300 страйків вже полагоджено, 100 полагоджують ся, а 45 не вдало ся ще нікому полагодити.

Майнерська юнія оскаржена.

Компанія Баше-Денман виповнила скаргу перед федеральним судом в Су Фолс, Савт Дакота, проти майнерської юнії, жадаючи від неї 2,250.000 долярів відшкодованя. Компанія заявляє, що юнія псувала інтерес компанії. Компанія не належить до юнії.

За 4 дні Вашінгтон буде „сухий".

Почавши від 1. падолиста 1917 року, Вашінгтон, столиця Злучених Держав, і цілий Дістрікт оф Коломбія буде „сухий". Не буде вільно продавати ніяких алькоголічних напитків.

Американське молоко для Росії

В жовтни і падолисті до Росії відійде зі Злучених Держав 2,000.000 куфлів (кенів) молока.

Від 1. січня до 15. жовтня в Ню Йорку пропало 1.725 автомобілів.

Комісар нюйорської поліції Вудс, заявив, що від 1. січня до 15. жовтня 1917 року в Ню Йорку пропало не богато лише 1.725 автомобілів. З того 1.446 автомобілів вдало ся віднайти, а 279 пропало без сліду.

Голодний хлопець поповнив убийство.

16-літний Венямин Асніс, замешкалий під ч. 619 Іст 19. улиця в Ню Йорку, заявив перед судією, що він 5. липня 1917 р. убив 60-літного Самуїла Шнайдермана, зпід ч. 181 Іст 2. улиця в Ню Йорку, бо Шнайдерман мав досить поживи, а його (Асніса) мама, брат і він сам голодували.

„Коли я прийшов до хати Шнайдермана, — оповідав хлопець — я застав його при столі. Він їв і мене не запросив їсти разом з ним. Тоді я подумав: як се є несправедливо на сім сьвіті, що старий чоловік їсть, мов якие князь, підчас коли я, моя мама і мій брат голодуємо".

Хлопець признав ся судієви, що він, убивши Шнайдермана, вкрав від нього золотий годинник з ланцюшком, але відтак з страху кинув його геть.

Судія засудив хлопця на найменьше 8 літ, а найбільше 16 літ арешту в Сінг-Сінг.

Кампанія проти ношеня капелюхів з перами.

В Ню Йорку починає ся з днем 9. падолиста сильна кампанія проти ношеня капелюхів з пташиними перами. Кампанію буде провадити Віліям Горнадей, директор зоольоґічного парку в Ню Йорку, при співучасти многих членів Червоного Хреста.

Нюйорський „Івнінг Ворлд" оскаржений о 7,000.000 долярів.

Чарлс Морфі, провідник нюйорських демократів, оскаржив нюйорську часопись „Івнінг Ворлд" о 500.000 долярів відшкодованя. Морфі каже, що згадана часопись у своїм понеділковім виданю витягнула проти нього неправдиві закиди.

Також Джан Гайлен, демократичний кандидат на майора Ню Йорку, оскаржив часопись о 200.000 долярів.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Українці брали участь в сьвяткованю памяти Касцюшка в Москві.

В 100-літну річницю смерти Косцюшка, в Москві відбула ся величава маніфестація, в якій взяли участь представителі від 40 польських товариств. Були репрезентовані Поляки з Московщини, України, Америки, Франції, Бельгії, Англії, Японії, Сербії і Румунії. З иньших національностий в маніфестації взяли участь Українці, Литовці, Чехи і Словаки.

Голяндія доставляє поживу Австро-Угорщині.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

З Берна (Швайцарія) доносять на основі телеграми з Відня, що Австро-Угорщина підписала договір з Голяндією. Австро-Угорщина має доставляти Голяндії ріжні артикули, головно дерево і оливу, а Голяндія має давати Австро-Угорщині в заміну за се поживу. Крім того голяндські банки мають виплатити австро-угорським банкам 8,000.000 корон.

Дорожня в Австрії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Кореспондент нюйорського „Глобу" доносить з Венеції, що в Австро-Угорщині панує велика дорожня. Кільограм рижу коштує 12 корон, кільограм кукурузяної муки 9 корон. За підзольоване чобіт або черевиків треба заплатити 45 корон, а найгірше убране 300 корон.

Австрійсько-швайцарська границя замкнена.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

З Берна (Швайцарія) доносять, що 24. жовтня замкнено австрійсько-швайцарську границю з причини небезпечної ситуації в нутрі Австрії. Підчас демонстрацій голодних у Відни, Прешбургу, Берні і Люблині знищено кілька фабрик амуниції. Поліція стріляла до демонстрантів, ранячи і убиваючи богато осіб.

Протест проти мордів.

Капітан Роальд Амундсен, славний норвежський дослідник, зайшов минувшого вівтірка (24. с. м.) до німецької амбасади в Христіянії і віддав амбасадорови медаль, одержаний від Німеччини. Се має бути „особистий протест проти мордованя Німцями спокійних норвежських моряків, дня 17. жовтня на Північнім мори".

В РОСІЇ.

(Продовжене з сторони 1-тої).

Вчерашні вечірні часописи, які оголосили програму зборів центральної ради роб. і салд. депутатів на день 2. падолиста, є переповнені поголосками, що сього дня відбудеть ся демонстрація большевиків і що сього дня вони візьмуть у свої руки правительство.

Програма зборів ради обіймає пять головних точок:

1. **Революційна демократія і її сила.**
2. **Услівя мира.**
3. **Установчі збори.**
4. **Демобілїзація війск.**
5. **Боротьба проти анархії і погромів.**

Длячого большевики виступили.

Лев Троцький на вчерашнім засїданю ради дав вияснене, длячого большевики виступили на першім засїданю російського демократичного конґресу і заявили, що се тїло не заступає народу і не має довіря зі сторони робітників і жовнїрів.

„З хвилию утвореня провізоричного парляменту, — сказав він — **незалежність пануючої власти зістала урядово потверджена. Росія є републикою, але її автократом є Керенський".**

Він візвав ради роб. і салд. депутатів, щоби були готові до боротьби, аби власть перейшла в їх руки. Вкінци заявив, що лише вони були би всилї виратувати державу і заключити мир.

Делеґат Лїбер, речник меньшевиків, висказав своє здивоване з причини такого становища Троцького тимбільше, що виступлене з конґресу було одобрене лише незначною більшостию большевиків.

Авксентїєв заявив, що виступлене большевиків було лише демонстрацією, яка не мала впливу на праці конґресу, бо очи цїлої Росії дальше глядять на нього як авторітетної орґанїзації. **Після його гадки большевики втратили зовсїм право брати участь у дальших його засїданях.**

Рада оборони.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПЕТРОҐРАД, 23. жовтня (через Лондон, 24. жовтня). — На засїданю провізоричного парляменту виголосив Керенський горячу промову, взиваючи делеґатів, щоби вони старали ся викликати серед народу таксаме почутє особистої відповідальности на боєвім фронтї і дома, яке в пореволюційнім наступі з початком липня принесло було російським війскам побіду. **Президент напятнував теперішну деморалїзацію серед армії.**

„Коли би ми лише змогли викликати в серцю кождого запал з тих днів липня, — сказав він — то ми могли би мати коло Різдва мир з чесним покінченєм війни".

Керенський говорив цїлу годину; були слова великої розпуки, були слова великої надії. Його бесїду принято гучними оплесками.

Російські війска не ставили опору.

„Ми не боремо ся о якісь полїтичні цїли, але в обороні істнованя Росії, — заявив Керенський. — **Здаеть ся, що армія в боєвих окопах затратила сьвідомість обовязку і чести, хоч в деяких місцях вона дала докази нового запалу. Батерії на острові Езель піддали ся без боротьби, підчас коли незначні війска на острові Даґо бороли ся хоробро".**

Керенський боронив правительства проти нападів радикального делеґата, Маркова, який ганьбив офіцирів за деморалїзацію в армії і роблене монархічних заговорів. Керенський заявив, що революція Корнїлова не була монархічною, але що се була боротьба о диктатуру, такасама як революція большевиків в липни.

„Мир зістав спізнений через деморалїзацію серед армії, викликану людьми, які продовжають дїло старого режіму" — говорив дальше Керенський.

Зьвірства російських війск коло Калуша і Тернополя.

Президент Керенський заявив, що, коли неприятель переломив російську боеву лінію в Галичині, російські війска допускали ся в Калущині і Тернопільщині насильств, які пригадують погроми в Кишиневі і давні часи панованя Романових. Се було причиною, що теперішне правительство на жадане ґенерального штабу, військових комісарів і полкових комітетів привернуло кару смерти.

Президент додав, що в полудневій Росії тривають заворушеня дальше, але після його ґадки правильні орґанїзації і ґенеральному штабови підчинені органи, військові комісари і полкові комітети, можуть утворити армію, якої запал буде всилї спинити наступ неприятеля.

Утворене військових трибуналів.

Підчас дискусії в парляментї про положене армії, мінїстер війни, ґен. Верховський заявив, що правительство приготовляє закон в справі утвореня полкових дисциплїнарних трибуналів, до яких буде належати каране цїлих полків, котрі би виявили брак карности. **Яко кара мали би служити: позбавлене жовнїрів дотичного полку урльопу і зменьшене їм поборів військових. Дальше заявив мінїстер, що армія не мала досить помочи з дому, а жадна армія не буде бороти ся, коли їй докучає голод і холод.**

Вкінци зажадав мінїстер, щоби армію зреорґанїзувати і завести строгі кари.

Ґенерал Алексїєв, бувший шеф ґенерального штабу, промовляв за принятєм 10.000 офіцирів, яких прогнано без поданя причин. Сї люди є дуже потрібні і їм треба дати нову нагоду.

Адмірал Вердеревський, мінїстер маринарки, домагав ся привернення карности серед маринарки.

Утворене „ради оборони".

Парлямент покликав до житя „раду оборони", яка складаеть ся з 38 членів, котрі заступають всї партії.

Ся рада буде без перестанку відбувати засїданя і її задачею буде перевести програму правительства щодо піднесеня морали на фронтї і дома.

Президент Керенський анї словом не згадав про намірене опорожнене Петроґраду. До переведеня дискусії над сею справою зажадано тайного засїданя, але Керенський не згодив ся на те.

Мирова програма ради не має характеру примусового.

Мінїстер для загр. справ, Терещенко, пояснив, що інструкції, які одержав від ради роб. і салд. депутатів Скобелев, член делеґації на конференцію алїянтів в Парижи, не має характеру примусового. Сї інструкції представляють мирові услівя одної групи. **Всї члени делеґації будуть заступати правительство і тому мусять підержувати програму, уложену на спільній підставі.** Остаточний склад делеґації доси ще не означений.

Парлямент має рішити про долю царя і його родини.

Російський провізоричний парлямент, як доносять часописи, має небаром перевести дебату над долею родини Романових, яка перебуває тепер коло Тобольська, на Сибіри.

З окрема маєть ся звернути увагу на справу евентуального видаленя за границї Росії царя і його найблизшої родини.

Терещенко проти мира під теперішну пору.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПЕТРОҐРАД, 25. жовтня. — Полїтичні круги, як се доносять „Ізвєстія", орґан роб. і салд. рад, є заінтересовані візитою, яку зложив вчера премієрови Керенському анґлійський посол. Пануе переконане, що вона стоїть в звязи з інструкціями, які одержав Скобелев, делеґат на конференцію в Парижи від ради роб, і салд. депутатів.

„Ізвєстія" доносять, що мінїстер для загр. справ, Терещенко, зложить перед провізоричним парляментом рішучу заяву, якою сподїєть ся розвіяти лихе враженє, яке зробили інструкції, удїлені Скобелеви.

Кажуть, що Терещенко є тої ґадки, що всяке бажане мира під теперішну пору принесло би шкоду інтересам Росії. Терещенко заявить передівсїм, що брак дійсних воєнних успіхів зі сторони російської армії є причиною відкладаня мира.

Скобелев за скорим миром.

Скобелев заявив вчера на засїданю конґресу селянських депутатів, що на конференції в Парижи алїянти мусять отверто поставити услівя, під котрими вони є готові приступити до заключеня мира, та що війна в як найкоротшім часї мусить бути покінчена. Засаднича підстава мира: „без здобутків і без відшкодовань" — додав він, — **„мусить бути ясно висказана.**

Скобелев заявив дальше, **що всї внутрішні спори Росії мусять бути полагоджені ще перед мировою конференцією. В противнім случаю, конференція, знаючи безсильність Росії, може поставити услівя, які не будуть до принятя.**

„Я не хочу, щоби ганьбу некорисних услівій мира, — сказав він — класти під двері революції".

—o—

„Війна доперва розпочала ся", — заявив лорд Нортклиф.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

КЕНЗАС СІТИ, МО., 25. жовтня. — Опрокидаючи останні рапорти про внутрішні заворушеня в Нїмеччинї яко признаки ослабленя сеї держави у війнї, лорд Нортклиф (голова анґлійської комісії в Злучених Державах) виголосив промову на бенкетї, в якім брало участь 200 редакторів зі 7 полудново-західних стейтів, **заявляючи, що війна доперва розпочала ся.**

„Є річею неможливою, щоби ся війна могла коротко тривати, — заявив він. — Нема фактів, які могли би служити за підставу до таких міркувань. Нїмецький парлямент має мало або зовсїм не має сили, щоби перевести хоч кілька нових реформ. Можна припускати, що одна трета часть нїмецького населеня має вже досить війни то прочі дві треті части, які є пануючі, мають сильне переконане, що війну треба провадити аж до успішного і побідного закінченя для правительства".

Лорд Нортклиф заявив, що американські часописи подають воєнні вісти в мильний спосіб. Він сказав, що коли дійсно було щось злого в Нїмеччинї, то тим лихом не було нїщо иншого, як лише цїсар. Дальше говорив він про оголошуванє вістий в Анґлії. Вісти про анґлійські втрати подаєть ся таксамо правдиво як і анґлійські побіди.

—o—

38 мілїонів находить ся тепер у війнї під оружем.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 26, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ВАШІНҐТОН, 22. жовтня. — Після послїдного зіставленя департаменту війни, уложеного на підставі звітів ріжних країв, **найменьше 38 мілїонів мущин носить оруже у війнї: 27,500.000 по сторонї алїянтів і 10,600.000 по сторонї центральних держав.**

Сї числа не заключають в собі морської сили, яка підвисшила би загальну суму о кілька мілїонів.

	Жовнїрів
Нїмеччина числить	7,000.000
Австро-Угорщина числить	3,000.000
Туреччина числить	300.000
Болгарія числить	300.000
	10,600.000
Росія числить	9,000.000
Франція числить	6,000.000
Анґлія числить	5,000.000
Італія числить	3,000.000
Японія числить	1,400.000
Злучені Держави числять	1,000.000
Хіни числять	541.000
Румунія числить	320.000
Сербія числить	300.000
Бельґія числить	300.000
Греція числить	300.000
Портуґалія числить	200.000
Чорногора числить	40.000
Сіям числить	36.000
Куба числить	11.000
Лїберія числить	400
	27,448.400

Військові знавці не вважають сї числа яко зовсїм точні, але є тої гадки, що вони представляють в округлих числах в приближеню силу війск після останних звітів.

Департамент війни має богато довірочних рапортів щодо сили алїянтів і певні дати щодо сили ворожих війск, але сих інформацій не оголошуєть ся з причин військових.

Нїмеччина і Австрія робила всякі зусиля, щоби затаїти дійсне число своїх війск, але старанна оцїнка військового бюра алїянтів означила його на яких 10 мілїонів, причім Нїмеччина числить два рази більше війска ніж Австро-Угорщина.

Дописи.

З BROOKLYN. N. Y.

З місцевого житя.

Від часу до часу і в нас показуеть ся проява народної працї. То представлене, то віче, то відчит, а все щось нового.

Дня 7-го жовтня б. р. в церковній галї відбулись загальні збори читальнї „Просьвіти". Членів зійшло ся досить. А що давний уряд читальнї в бігу року уступив, то збори отворив о. Володимир Лотович.

Пояснив цїль читальнї „Просьвіти" і її задачу, а опісля відчитав протокол з попередного засїданя. Потім слїдували ріжні ухвали, з котрих між иншими є ухвала в праві основаня аматорського кружка при читальнї „Просьвіта". При енерґічній працї п. Романа Ґвоздовича місцевого дяко-учителя, маємо надію, що ся гадка стане ся дїлом, а дїло видасть як найкрасші успіхи. Доси зголосилось досить поважне число членів до аматорського кружка.

Вкінци приступлено до вибору нового виділу читальнї „Просьвіти", до котрого війшли: о. Володимир Лотович покровитель; Іван Гунька, голова; Володимир Яськевич, секретар; Михайло Заверуха, касієр; Роман Ґвоздович, бібльотекар; Йосиф Шешорак і Дмитро Сенюта, контрольори.

Член Читальнї.

З GARY, IND.

Позір! Женїть Ляха з хати!

Дорогі читачі! Нераз як Ви були на ярмарку в старім краю то може бачили де на ринку або на торговици велику полотняну буду з усякими восковими ляльками, що на приказ комедіянта в червоних штанах зачинають мов несамовиті скакати, грати і гуляти. Дурний несьвідомий сваток стане, роззявить рот тай не може начудувати ся такому дивови. А як той комедіянт в червоних штанах зачне ще прихвалювати всї дива, які є в серединї буди, то сваток наш витягне послїдний цент і таки пійде до середини, щоби на се диво подивити ся. А мудрий, сьвідомий і очитаний подивить ся на ту комедію, плюне тай скаже: От, туман туманови тумана пускає. Чи так?

То так на ярмарку в старім краю нераз було. А подивім ся тепер між нас тут в Ґери, Інд. Тукусаму панораму, такусаму комедію з нашим народом виробляє якийсь лях, О. Нецькі. Сей панок назбирав один тузин хрунів, котрі вирекли ся своєї віри і народности, скликав збори, на котрі запросив українські місцеві товариства, не оголошуючи цїли зборів, думаючи, що тим збаламутить їх і перетягне на своє копито. Дня 9. вересня б. р. точно о 4-тій годинї пополудни входить до галї згаданий тузин і разом з ним п. Юзеф. Члени українських товариств, не знаючи тих людий анї п. Юзефа і, не знаючи чого сї люди хочуть, кождий забрав своє місце, вижидаючи що буде далї. Нараз встає п. Юзеф і на-пів українською, а на-пів польською мовою, питаєть ся: А чи нема у вас тут предсїдателя? Тодї встає голова товариства і відповідає, що тут предсїдателя нема. А пан Юзеф каже: „та кеди нїма, то прошем ґо вибрацъ". Тодї встає один з тузина і каже: „Нєх бєдзє доктор Юзеф презусом! Хто за тим?" Решта хрунїв почала ревіли: „Всї, всї!"

Тодї забирає місце предсїдателя п. Юзеф і говорить: „Я є Українець але українсков мовов не володію, бо я опустив Україну вже тому буде 30 літ, тому буду говорити по польски".

Дорогі Братя Українцї. Чи Ви чули що Україна вже воскресла, вже самостійна?" Члени товариства відповіли на се гучними оплесками і окликами: Слава Українї! Слава українському народови! п. „презус" бачить, що згаданими словами кождий одушевляєть ся і давай скакати тодї до иньшого предмету, мов заяць в капусту і говорить:

Дорогі Братя! Чи Ви знаєте, що в Ґери кождий нарід має свою церкву? Чи ви знаєте, що ви своєї церкви не маєте? Доки будете ходити попід чужі двері і стояти коло порога? Будуйте свою і т. д.

На сї слова кождий аж забув ся, бо доси нїхто анї не думав про будову якоїсь церкви, бо тут в Ґери є вже грецько-католицька церква. Члени товариств У. Н. Союза поглянули один на другого зі здивованя, але нїхто не говорить нїчого, чекають, що буде далї. А „пан" Юзеф чим скорше рахує: один, два, три і питає: тобі як імя? а твоя яка адреса? а ти як? і всьо пише. Ще — каже — бракує нам трох".

По сих словах встає один член товариства „Любов" від 100 У. Н. Союза і просить о голос. Як я бачу, — каже він, — панове, не на жарти берете ся орґанїзувати парохію. Тільки будьте ласкаві сказати, яку ви парохію орґанїзуєте? Властиво якої релїґії? Бо анї я, нї члени місцевих українських товариств не знають, яку ви властиво орґанїзуєте парохію? На се п. Юзеф відповідає, що він орґанїзує грецько-католицько-українську парохію; вже зорґанїзував 12 і він думає, що і члени місцевих товариств У. Н. Союза впишуть ся до згаданої парохії.

На се дістає відповідь від бесїдника, що члени місцевих товариств до його парохії не зпишуть ся, бо тут в Ґери вже є грецько-католицька церква і вони до неї належать, то другої церкви їм не треба. А хоч би і вписали ся, то парохії не можна буде орґанїзувати і церкву будувати, бо нас є замало. Лїпше п. Юзеф зробить, як своїх 12 парохіян впише до місцевих товариств і У. Н. Союза, бо вони і так до нїякої орґанїзації не належать, а парохію нехай заперестане орґанїзувати. А коли п. Юзеф має охоту орґанїзувати Українців, то нехай орґанїзує вечірну школу, де анальфабети могли би вчити ся читати і писати, а в такій роботї кождий сьвідомий Українець йому допоможе. А тї неписьменні одиниці, котрі тепер хочуть брати ся до орґанїзованя парохії на чолї з п. Юзефом, будуть йому більше вдячні за се, як вони навчать ся читати і писати ніж за непотрібну і неможливу до зорґанїзованя і утриманя парохію. На висше наведені слова п. Юзеф обурив ся до крайности і почав кричати, щоби сих слів нїхто не слухав, бо се говорить соціялїст, православний, котрий не хоче слухати Риму. А чоловік — на думку Юзефа — православної релїґії не може бути Українцем. Українцем — після п. Юзефа — може бути лише католик. „Нам — каже Юзеф — треба слухати Риму, а не Сходу! Нам треба черпати релїґійну науку від Риму через польских учених, котрі виразно говорять, що „нашъ Христус єст Полякєм, і нє в Бетлєємє, а на взґужах Ґолґоти шукаць ґо нам тшеба; он вшистке своє кшижи заткновл з нашов зємєв!"

Як бачимо, Поляки конче хочуть спольщити цїле небо, а на місце св. Петра, поставити небесним портієром Ґломбінського і тодї, Україно, пращай ся з раєм. Анї один Твій син не вийде до небесної щасливости...

Але до річи: я не забирав би голосу щодо сеї комедії, коли би не се, що комедіянт, п. Юзеф і пару хрунїв, мають за цїль обдурити несьвідомих людий і розбити наші товариства. Ми не дозволимо і дозволити не сьміємо, аби ляцький нероба, комедіянт отуманював і здирав наших людий, і щоби при помочи хрунїв, ляцьких наймитів розбивав наші товариства.

Як довідуємо ся, то йому не ходить о заснованє парохії, лише щоби отуманити чорноробa і видерти від нього кілька долярів. Заздалегідь остерїгаємо наших людий в Ґери, Інд. і околиці перед сим обманцем-комедіянтом і хрунями. Довідавши ся про сю кирину роботу Українці в Ґери, Інд. і околиці, повинні поборювати безпощадно ляцьких посїпак і нероб-комедіянтів. Не можна позволити, щоби ті обманці отуманювали в безконечність наш нарід, тягнучи з нього для себе зиски.

Українець.

БАДАНЄ І ПОРАДА ДАРОМ!

Др. СПІЛЛІНГЕР

Посьвятив ся для хорих, незаможних людей, котрі не є в можности платити високих цін за своє бадане.

ПОВІДОМЛЯЄ, що застарілі недуги можуть бути вилічені без ужитя якихнебудь ТРОЮЧИХ ЛІКІВ при помочи електричних приладів. Рівночасно в богато таких случаях, які передше вимагали операції, можна нині вилічитись цілком ліпше тихомим способом без ужитя ножа.

Маю в посіданю найновійші машини, при яких помочи можу заглянути до внутра і збадати вхорілі внутренности людського тіла і костий та пізнати причину недуги. Другою машиною можу впровадити струї електричного сьвітла в тіло і забити ними заразливі бакцилі, які є причиною всіх недуг і людських недомагань. Той спосіб лічення є не тільки нешкідливий, але дійсно приємний і дуже корисний для кождого пацієнта. — КОЖДОГО ПАЦІЄНТА, котрого узнаю за невилічимого, не піднимаюсь лічити. Однакож кождого, котрого узнаю до виліченя, старяюсь вилічити в як найкоротшім часі. ГОДИНИ офісові в понеділки, середи, і пятниці від година 9. рано до 12. в полудне. У вівтірки і четверги від 9. рано до 8. вечером. В суботу від 9. рано до 9. вечер. В неділі від 9. рано до 12. перед полуднем.

ДОКТОР І. СПІЛЛІНГЕР,
153 E. 18th St., New York City.
близько стації елевейтру 3-ої евені і субвею.

Dr. KOLER,
638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.
ЛІКАР
(говорить по українськи)

DR. KOLER є одиноким лікарем в Пітсбургу, котрий відбув свої студії в Варшаві, має 28 літ досьвіду у лічению. Я лічу ревматизм, пропуклину, гемороїди, шкрофули, недуги легких, серця, жолудка, утробу, нирок, кишок, міхура, шкірні, і всі недуги мущин, спричинені нечистотою крови. 914 і 606 уживаєсь при лічению недуг крови. Голосіть ся особисто, почтою не лічу. 105—

Години принятя: від 9. рано до 8. веч., в пятниці від 9. до 5. лише, в неділі від 9. до 2.

Читайте „Свободу" і приєднуйте їй нових передплатників!

ДО ХОРИХ ЛЮДИЙ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,
славний специяліст зі старого краю
поручає всім терпячим Українцям, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ. ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ, ЗАПАЛЕНЄ СЛІПОЇ КИШКИ І Т. Д. 105—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи специяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,
204 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
New York City.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон: 1882 Stuyvesant.

МОЧОВІ ВІДХОДИ регулює в 24 ГОДИНАХ
SANTAL CAPSULES MIDY
Кожда гілька має напись з MIDY. Уникайте підробів.

ДАРОМ! Кождий дістане каталог найгарніших річий і ще нечуваних — даром, — хто надішле нам свою адресу і залучить 4 цит. марку на оплату пересилки. 88—

GLOBE NOVELTY CO.,
Box 41, Sta. D., New York City.

НЕДУГИ МУЩИН

Я є одинокий специяліст недуг мужеських в Пітсбургу, котрий говорить по українськи.

Найдовше істнуючий, найуспішнійший і заслугуючий на довіре специяліст недуг мужеських, котрий усе своє знанє і довголітну практику віддає для услуги недужих.

DOCTOR LORENZ.
II. поверх, фронт. 76-89
644 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.
Урядові години: Щодня від 9. рано до 8. веч. В пятниці від 9 рано до 8. веч. В неділі від 10. до 2.

ЗВІСНИЙ

Dr. GREY

СПЕЦІЯЛІСТ.
ЙОГО ОФІС ІСТНУЄ ПОНАД 30 ЛІТ.
117 E. 17th St., New York City,
близько Union Square.

Коли терпите на нирки або міхур, болі крижий, голову або груди, кашель, застуду, ечему, нервовість, катар, слабости носа, горла і жолудка, серця, запір, пропуклину, гемороїди, фістулу, ревматизм, невральгію або яку иншу недугу, ідіть до добре звісного і давно основаного офісу д-ра Грея. Коли лікар, котрий лічив Вас ще не вилічив Вас, прийдіть до мене безпроволочно.

ПОРАДА ДАРОМ.—ЛІКИ $1.00

За професійну обслугу числить низькі ціни.

Години: від 9-ої до 8-ої; в неділі від 9-ої до 3-ої. 104—

НАЙНОВІЙШИМ СПОСОБОМ усуваємо волосє з лиця і инших частий тіла

РАЗ НА ВСЕ, БЕЗПОВОРОТНО за дуже малим коштом. 116вс27

Усуваємо також прищі, веснянки, чорнушки, жовті плями, знаки віспови і другі нечистости пери і скіри. Голосіть ся особисто або пишіть до:

TKE SPARROW CHEMICAL CO.,
Dept. K—1, 196 East 4th St.,
NEW YORK, N. Y.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ГОЛОВНА МЕДИЧНА
Ляботаторія св. Михаїла

ПРЕДКЛАДАЄ ВАМ НАЙЛІПШІ І НАЙПОМІЧНІЙШІ СРЕДСТВА ПРОТИ ХРОНІЧНИХ І ЗАНЕДБАНИХ НЕДУГ, А ТАКСАМО І ПРОТИ ДРУГИХ СЛАБОСТИЙ. 117чс—
ПИШІТЬ ПО ПОВНИЙ КАТАЛЬОГ ВСІХ ПОЖИТОЧНИХ СРЕДСТВ ДО:

ST. MICHAEL MEDICINE COMPANY,
Dept. 10.
CARLSTADT, N. J.

ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКИЙ СПЕЦІЯЛІСТ ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН

Доктор Васерман,

який лічить успішно хороби жолудка, легких, серця, утроби і нерок, ревматизм і всі недуги крови і скірні вилічить в як найкоротшім часі так, що не потребуєте переривати своєї роботи.

Його офіс має нову машинерію до бадання і лічення недуги. Він також уживає X-RAY машини яка є необхідна для лікаря. Перша візита є у него за дармо тому, щоби переконати ся чи можна вилічити чи ні, позаяк невилічимої недуги він не береся лічити. 106—

Doctor WASSERMAN, 1335 ARCH STREET, PHILADELPHIA, PA.

Офісові години від 9. рано до 8. вечер. В неділі від 10. рано до 2. пол. Голосіть ся особисто, бо почтою не лічу. Можете говорити по українськи.

НЕДУЖІ ЛЮДИ

Не тратьте надії тому, що другі доктори і специялісти, не змогли Вас вилічити, не тратьте часу, а ідіть сейчас до д-ра Фалька, широко звісного специяліста, котрий в послідних (20) роках вилічив тисячі недужих мущин, і коли Ваша недуга є до виліченя, то він Вас вилічить скорше і дешевше ніж який инший специяліст. 117—

Лічить ОСЛАБЛЕНЄ НЕРВІВ, НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКА, СКІРНІ НЕДУГИ, РЕВМАТИЗМ, БОЛІ в хребті і ногах, і ГЕМОРОЇДИ.

ПОРАДА ДАРОМ.

Dr. FALK, специяліст,
11 West 28th St., New York City.
межи 5-ою і Бродвей.

Офісові години від 10. до 7. щодня. В неділі і американські сьвята від 10. рано до 1. попол.

МУЩИНИ

Коли терпите на подразнене нервів, утрачене житєві сили і енергії, на хоробу жолудка і нирок, загальне ослабленє, параліж, нічні поти в наслідок слабости, болі з причини надмірного їдженя і питя, або инших несторог, то нам найновійший винахід 126-36 38-40

JUVITO TABLETS

які є зладжені з найбільшого лічничого зіля в цілім сьвіті, дасть Вам скору і певну поміч. Пришліть $1.00 за одну пачку або $5.00 за шість пачок. Коли бажаєте, щоби пакунок забезпечити, то пришліть 10 ц. більше. Пишіть на адресу:

JUVITO LABORATORY,
South Hill Branch 25,
PITTSBURGH, PA.

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ:

„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"

Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.

Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЗАЙШНЕ ВОЛОСЄ НА ЛИЦИ І РУКАХ.

Не оспидчуйте Вашого лиця ані рук, позволяючи виростати на нім волосю. Можете усунути зайшнє волосє в 3 мінутах нашим винаходом, який поручають всі передові лікарі Америки і Европи. Се средство усуває волосє без болю, і справить Ваше лице чистим, гарним і принадним. Ми одержали богато листів з подякою від тих, котрі уживали се средство.

ВПОВНІ ҐАРАНТОВАНЕ. Коли не вдоволить Вас, звернемо Вам гроші. Пришліть нам $1.00 грішми або стемпсами, адресуючи до: 121сч—

SALTZ CHEMICAL CO., Dept. 30,
500 E. 174th St., New York, N. Y.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ"?

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ЇЇ СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить три рази тижнево — у второк, четвер і суботу.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві, популярно-наукові розвідки, оповідання і фейлєтони.

„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости з поля війни і з нашого рідного села та повіту.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ:

НА ЦІЛИЙ РІК	$2.50
НА ПІВ РОКУ	$1.25
НА ЧОТИРИ МІСЯЦІ	$1.00

ПОЗА ГРАНИЦІ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ:

НА ЦІЛИЙ РІК	$3.25
НА ПІВ РОКУ	$1.75
НА ЧВЕРТЬ РОКУ	$1.00

Звертаємо увагу, що на кредит нікому не висилає ся часописи.

Гроші належить висилати враз з замовленєм на почтовий або експресовий моні-ордер або в реджістрованім листі на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВИНАХІДНИКИ

Думаєте може над винаходом, хочете такий ОПАТЕНТУВАТИ, щоби опісля ПРОДАТИ, радьте ся вперед нас,—маєте готові рисунки з описом або модель винаходу—пришліть нам їх до БЕЗПЛАТНОГО ПРОВІРЕНЯ. Ми є ЕКСПЕРТИ і знавці патентів. Є ВИНАХІД ВАШ ВЖЕ В ОПАТЕНТОВАНЮ, ХОЧЕТЕ ЗНАТИ ЧИ І КОЛИ ВАМ ПАТЕНТ ДАДУТЬ, МИ ВАМ СКАЖЕМО. Пишіть до нас у СВОЇЙ МОВІ, жадайте нашої ґаранції як і даром лісту пошукуваних винаходів.

EDISON PATENT CO.
INC., 256 BROADWAY, NEW YORK [SV]

Лікарська поміч

у Д-ра М. ВІЛКЕСА, 56 RIVINGTON ST.

Лікар з Києва. Має 20-літну практику. Обслугує членів многих Товариств а його совісна лікарська опіка є звісною многим Українцям в Ню Йорку і околици. 118с—

Лічить всякі недуги, як: ревматизм, кашель, недуги легких, катар жолудка, болі в кишках, болі в боках, руках і ногах та других частях тіла.

Коли Ви не осягнули належної помочи у других лікарів а Ваша недуга стала застарілою і хронічною, то не тратьте надії а зверніть ся прямо до мене а я ужию весь свій обширний досьвід, щоби Вас вилічити за умірковану ціну. — Скірні і хронічні недуги лічу спеціяльним електричним сьвітлом. — Для ліпшого розсліду недуг уживаю електричні машини „екс-лучів". І тому легко можу лічити всякі недуги. Розсліджую хемічно і під мікроскопом Вашу кров: уживаю найновійші медикаменти для успішного лічення по цінах умірковаких. Користайте з нагоди вилічити ся з Вашої недуги поки ще час. — Коли Ви мешкаєте в околици Ню Йорку, то раджу Вам приїхати до мого кабінету для оглянення Вас. За се жадаю малу заплату. Для позамісцевих пацієнтів старається о мешканє і числимо низькі ціни за лічене.

ПЕРША ПОРАДА ДАРОМ.

DR. M. J. WILKES,
Office 56 RIVINGTON ST., Аптика 34 RIVINGTON ST.,
NEW YORK CITY.
Години офісові: від 10-ої рано до 10-ої вечер.

SEVER-И ОПЛАТКИ НА БІЛЬ ГОЛОВИ І НЕВРАЛЬГІЮ.

Приносить скору поміч. Ціна 25 центів за пачку з 12 оплатками.

ДОМОВИЙ ЛІНІМЕНТ.

Кождий член дому повинен все мати під рукою флашку доброго лініменту, аби в кождій хвили міг ужити в случаю якогось випадку ушкодженя тіла, звихненя, пухлини і корчів; на те все ми не знаємо лучшого средства над

SEVERA'S
GOTHARD ОЛІЙ.

Успокоює болі, корчі, і є дуже застосовуваний в много случаях на недуги як: ревматизм, невральгія, звихненя, поваліченя, пухлину, напухненє ґручолів, штивність колін і штивність мушкулів.

Ціна 30 і 60 центів. — По всіх дрогсторах.

ДОБРИЙ НА ЗВИХНЕНЄ: П. Френк Веверка, з Блумфілд, Монт., пише нам фебруара 16, 1917, що слідує: „Звихнув я ногу в коліні, однак по кількаразовім застосованю Gothard олію, всі болі устали і тепер знова чуюсь цілковито добре". с—

Severa's медицину дістанете в кождім дрогсторі. Домагайтесь тільки Севера. — Коли би Ви не були в стані дістати деинде, пишіть впрост до нас:

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

Др. С. М. КАУФМАН
111 E. 7th Street, NEW YORK CITY

Специяліст всіх мужеських і женських внутрішних недуг. Лічить новими машинами електричними, уживає Х-Рей.

Години принятя: від 9-ої рано до 8-ої вечер. 104—

ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА БІБЛІОТЕКА.

Має великий вибір усяких українських музичних творів, як для усного співу, так і для музикальних сольових інструментів. Між иншими творами находять ся отсі видання.

1) ВЕЛИКИЙ ПІДРУЧНИК ШКОЛА НА СКРИПКУ, самоучитель, з всякими потрібними вказівками для початкуючих. Ціна враз з пересилкою $1.25

2) ПІДРУЧНИК ШКОЛА НОТ ДО САМОУЧЕНЯ СПІВУ. Друге виданє з доданєм многих гарних українських пісень. Ціна ....75 цнт.

Також маю до продажи великий вибір українських ПІДРУЧНИКІВ ДО ПРЕДСТАВЛЕНЬ.

Також є у мене до випозичення всякі ПАРТИТУРИ до СПІВУ до українських ПРЕДСТАВЛЕНЬ.

При жаданю катальоґа просимо надіслати 2-центову марку.

Ручить ся за точність і совісне полагоджене всяких замовлень.

Видавництво „Українська Музична Бібліотека", 100с—
Г. Е. СМОЛИНСЬКОГО.
Адреса:
H. E. SMOLEN,
53 Lenox Ave., New York, N. Y.

НОВІ ВИНАХОДИ ВИГРАЮТЬ ВІЙНУ.

ВИНАЙДІТЬ: Охорону проти субмарин.

Пишіть по мою БЕЗПЛАТНУ книжку. А також по СПЕЦІЯЛЬНУ ЛІСТУ потрібних винаходів.

Держава пошукує практичних плянів. Чи можете предложити які? Ми поможемо Вам дістати патент у відповіднім державнім департаменті для одобреня винаходу.

НЕ ЗВОЛІКАЙТЕ.

Пишіть ще нині у своїй рідній мові до: 108с—

A. M. WILSON,
PATENT ATTORNEY,
301 Victor Building,
Washington, D. C.

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА.
Для ослаблених мущин.
Потребуєте післати нам лише 50 центів.

Ослаблені мущини як також нервові, дістануть радикально і раз на все вилічені через ужите средства NOVO. Є се, можна сказати, чудове средство, яке вилічило вже тисячі недужих мущин. Коли Ви є недужі, коли долягає Вам нервове ослабленє, коли утратили силу, коли маєте меланхолію, зимні руки і ноги, біль голови, запір, диспепсію, слабість нирок або инші недуги каналу уринного, неприємні сни, боязнь стрічатись з людьми, як се роблять другі, то дістанете уздоровлені при помочи средства NOVO. Се средство в розмірно короткім часі, зробить Вас сильним, здоровим і щасливим, так що будете вповні уживати всякі приємности житя. На доказ і для переконаня Вас о сім, що NOVO средство се дійсно зділає, вишлемо Вам ДАРОМ таку скількість сего средства, що Вам вистане на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і імя, як також 50 центів в почтових марках або готівкою на оплачене почтової пересилки і опаковане. Просимо звернути увагу на се, що се не є мала пробна пачка, але комплетний запас, вистарчаючий на 15 днів, який дуже часто вистарчає на лічене. Оферта є важна лише на ограничений час. Напишіть до нас безпроволочно, надмінюючи часопись, в якій Ви читали се оголошене а ми вишлемо Вам сейчас згадане средство. 115с—

NOVO COMPANY, Dept. 28,
Box 4000, Philadelphia, Pa.

ЧЕРЕЗ ДОВГІ РОКИ, УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ (САМІ МУЩИНИ) ПРИХОДИЛИ ДО МОГО ПРИВАТНОГО ОФІСУ.

Я є специяліст від всіх особистих недуг, як прим. гемороїди і/т. и. Хронічні недуги (у мущин), недуги крови, нирок, міхура і других органів. Нові або старі випадки. Не ждіть. Курацію в офісі д-ра Брайна в умірковаких цінах. Я доставляю ліки. Прийдіть вперве до мене, і защадіть час, гроші і терпінє. 30 літ досьвіду. „Практика удосконалює".

ЛИШЕ МУЩИНИ. При першій візиті Др. Брайн може пояснити Вам, як можете бути вилічені в можливо найкоротшім часі, а також скаже Вам ціну.

В моїм офісі говорить ся також Вашою мовою. Моя адреса:

Dr. BRYAN, 333 E. 17 St., New York City
(близько 2-ої евені).
Офіс отворений від 9-ої рано до 8-ої попол., в неділі від 9-ої до 1-ої в пол.

ХОРІ ЛЮДИ!

Чи не стратили Ви терпеливости задля вашій недузі.

З дня на день з року на рік віддаю лікарскі услуги Українцям. Продотавте собі скількох хорих я уже вилічив та скількох хорим я управнив житє. Коли Вам житє надоїло задля пробуваня ріжних лікарств і коли відчуваєте, що Ваш стан здоровля стало погіршуєся, старайтесь сейчас звернутись до

Dr. LEONARD LANDES

Він Вам цілковито даром порадить, що Вам робити, аби Ваше житє охоронити і пояснить Вам о вашій недузі. Лічу уже через 20 літ з добрим успіхом всі недуги, як: неудільність, нечистість крови, недуги жолудка, серця, легких і т. д. 115—128—

Недуги заразливі і нервові лічу за помочию електричних апаратів і „Х лучів", через які переглядаю Ваші внутренности. Не кождий лікар посідає ті апарати, длятого, що вони дуже дорогі. Не відкладайте на завтра а сейчас приходіть до знаного всім

Dr. Landes, 140 East 22nd Street (межи Lexington & 3rd Ave.), New York.
Telephone: Gramarcy 3823.
Години принять: від 10. рано до 8. вечер. В неділі від 10. рано до 1. пополудни.

ЗАПЛАТИТЕ КОЛИ ВИЛІЧИТЕСЬ З НЕДУГ КРОВНИХ АБО НЕРВОВИХ.

Офіс оснований понад 35 літ. Не лічимо нічого иншого. Уживаємо найліпших способів лічення в сьвіті. Ми се знаємо і наші пацієнти се знають. Гемороїди рішучо лічить ся без операції і болю. Ревматизм і всі недуги крови і нервів, без згляду як старі і тяжкі, скоро лічить ся при можливо найменьших видатках. 104—

І подумайте над сим! Ні один долар заплати, аж Ви зістанете вилічені. — Години урядові: від 10. до 5. У вівторки і суботи від 10. до 8. В неділі від 10. до 1.

(Близько 75-ої улиці).

HEIDELBERG TREATMENT, 1058 Lexington Ave., NEW YORK CITY.

Хто докаже, що Кальварійське Лічниче Вино не є успішне, звернемо гроші.

КАЛЬВАРІЙСЬКЕ
Reg. U. S. Patent Office
ЛІЧНИЧЕ ВИНО.

Неначе чудесом оцілило сотки людий від передчасної смерти. ВИЛІЧИТЬ І ВАС коли терпите на запір, розвільненє і другі клопоти жолудка, коли терпите на брак апетиту, млоїть Вас, болить Вас голова, дістаєте великі сині обвідки під очима, худієте з дня на день, то не чекайте аж станете виглядати як страхопуд, але сейчас купіть собі КАЛЬВАРІЙСЬКЕ Лічниче Вино. Одна бутелька $1.00 у аптикаря, агента або пишіть до самої фірми: 116вс27

D. WROBLEWSKI & CO.,
одинокі фабриканти і властителі,
196 E. 4th St., Dept. P-B.,
New York City.
Стережіть ся лихих підробів.

СРЕДСТВО НА ПОРІСТ ВОЛОСЯ.

УСПІШНЕ І ПРИРОДНЕ ЛІЧЕНЄ ЗОВСІМ ДАРОМ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ, ОБОХ ПОЛІВ.

Чи Вам випадає волосє? — Чи Вам волосє сивіє завчасно? — Чи воно є тверде і липке? — Чи маєте порпні або сверблєнє скіри на голові? — Чи Ви є лисі або лисієте?

Коли долягають Вам побіч вимінені терпіння, не занедбуйте їх, а сейчас усуньте. Зволїканє є небезпекою. Жадайте нашу ілюстровану книжку: „Кілька фактів про зленене волося" (написану визначним европейським специялістом).

Хочемо переконати Вас, на наше ризико, що метода Кальвакури є найуспішнійшою в повисше вимінених долегливостях. Ми вишлемо Вам дармову пачку „Кальвакури" № 1 враз з книжочкою кождому, хто пришле свою адресу і залучить 10 цнт. на кошти пересилки. 136с—

Виріжте вповисший купон і вишліть ще нині в листі до: Union Laboratory Box 501, Union, N. Y.

UNION LABORATORY, BOX 501, UNION, N. Y.
Залучаю 10 цнт. на пересилку і прошу прислати мені сейчас Вашу „Кальвакуру" № 1 за $1.00 і Вашу книжку.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В ПЯТЬОХ ДІЯХ.

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ!

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМІРНИК 30 Ц., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовленя і гроші посилайте до:
„SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЛІКАР з поверх 37-літною практикою,

ДЛЯ ТИХ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ЛІКАРСЬКОЇ ПОМОЧИ.

Много а много людий терпить і боліє від всіляких недуг і не находить помочи, дармо витрачуючи свої гроші на всілякі средства і ліки задля незнания англійської мови, і чому Проф. Овен, М. Д. привернув тисячі людий до доброго здоровля? Бо він через довгі літа своєї лікарської практики студіював кожду недугу так довго, аж пізнав усі причини і поміч ні ліки. — Коли Ви терпите на якубудь недугу, і коли Вас лічено однак без успіху, не ждіть довше — приходіть і жадайте поради, а се не коштує Вас нічого. Тоді Проф. Овен, М. Д. скаже Вам, чи є яка поміч на відзискане Вашого здоровля і животности. Кромі многих ріжнородних недуг Др. Овен лічить пропуклину без операції і різаня. 116—

Тому не зволікайте, але прийдіть сейчас або опишіть в подробицях Ваші терпіня і недомагання у Вашій рідній мові на отсю адресу:

PROF. OWEN, 221 E. 17th STREET, Dept. 12., NEW YORK, N. Y.

Години офісові: Щодня від 10-ої до 5-ої. В неділі від 10-ої до 1-ої. У вівторки і пятниці аж до 8-ої годин вечер.